

مترمکعب بوده است. در همین حال میزان کسری مخزن تجمعی آبخوان های کشور بالغ بر ۱۳۶ میلیارد مترمکعب است که نشان دهنده بدمصرفی ما از این منابع بوده و ضروری است با اصلاح شیوه توسعه در کشور و کاهش برداشت از منابع آب زیرزمینی در چهارچوب آب قابل برنامه ریزی، نسبت به احیای این منابع آب اقدام جدی در تعامل با بخش های مصرف صورت گیرد.

در یک نگاه کلی نیز میزان منابع آب تجدیدشونده کشور، حدود ۱۰۳ میلیارد مترمکعب است که ۵۹ میلیارد مترمکعب آن را آب های سطحی و ۴۴ میلیارد مترمکعب را آب های زیرزمینی تشکیل می دهند. با ملاحظه روند میزان منابع آب تجدیدشونده مشخص می شود که این منابع، منبعث از کاهش مستمر بارش ها طی سال های آماری، دچار کاهش شده اند به نحوی که از ۱۳۰ میلیارد مترمکعب در سال ۱۳۷۳ به ۱۰۳ میلیارد مترمکعب در سال ۱۳۹۹ رسیده است.

از نظر مصارف نیز، براساس آخرین اطلاعات موجود، میزان مصارف آب در کشور حدود ۹۲ میلیارد مترمکعب بوده که ۸۲ میلیارد آن مربوط به بخش کشاورزی، ۸،۳ مربوط به بخش شرب و ۲،۴ مربوط به بخش صنعت است. لذا بزرگترین مصرف کننده آب در کشور، همانند آنچه که در سطح کشورهای در حال توسعه نیز وقوع یافته، بخش کشاورزی است و ضروری است که اقدامات مربوط به ارتقای بهره وری مصرف آب و نیز کاهش مصرف در این بخش با جدیت پیگیری شود. در حال حاضر کشور ما از منظر سطح اراضی آبی، در رتبه پنجم در دنیا قرار دارد (بین ۸،۳ تا ۸،۶ میلیون هکتار) که به هیچ وجه این سطح از اراضی آبی با اقلیم کشور ما هماهنگی ندارد. الگوی کشت مناطق مختلف کشور نیز در اغلب موارد با شرایط اقلیمی و میزان آب دراختیار مطابقت ندارد و ضروری است الگوی بهینه کشت در تناسب با شرایط اقلیمی (از جمله میزان آب قابل برنامه ریزی بخش کشاورزی)، خاک و مزیت نسبی و سایر عوامل تدوین و به اجرا گذاشته شود. در همین حال مبتنی بر میزان آب قابل برنامه ریزی ابلاغی توسط وزارت نیرو، مصرف آب در کشاورزی باید حدود ۱۵ میلیارد مترمکعب کاهش یابد و از ۸۲ میلیارد مترمکعب به ۶۷ میلیارد مترمکعب برسد. تحت این شرایط و با توجه به میزان نیاز خالص آبی گیاهان تحت کشت در کشور، میزان راندمان آبیاری نیز رقم مناسبی خواهد بود.

در بخش آب شرب نیز در حال حاضر بیش از ۹۹،۸۳ درصد جمعیت شهری و حدود ۸۲ جمعیت روستایی کشور تحت پوشش خدمات تأمین آب شرب سالم و بهداشتی قرار دارند که در مقایسه با متوسط جهان و منطقه خاورمیانه نیز در رتبه قابل قبولی است (میزان جمعیت تحت پوشش شبکه آب شرب بهداشتی در شهرها و روستاها در جهان به ترتیب ۸۵،۷ و ۵۹،۶ درصد و در خاورمیانه به ترتیب ۸۳،۲ و ۶۹،۵ درصد می باشد که میانگین کشور ما به مراتب بالاتر از آنها است). به هر حال چون آب مایه حیات انسان است، تأمین آب شرب نیز همواره در اولویت بوده و به نوعی دغدغه اصلی نیز هست. در همین راستا وزارت نیرو تلاش می کند تا با اجرای طرح های آبرسانی، بتواند پایداری تأمین آب را تضمین کند. همچنین با توجه به شرایط بحرانی منابع آب زیرزمینی، برنامه ریزی در اغلب مناطق کشور برای تأمین آب شرب، سوق دادن منبع تأمین آب به سوی آب های سطحی است، چراکه میزان ذخیره سدها در اغلب مواقع در بدترین شرایط نیز پاسخگوی تأمین نیاز آب شرب خواهد بود. برای تضمین کیفیت آب مطابق با استانداردهای ملی نیز تصفیه خانه های متعددی در کشور احداث شده که ظرفیت اسمی آنها در مجموع شهری و روستایی، بالغ بر ۵ هزار و ۴۰۰ میلیون مترمکعب در سال است.

از طرفی به منظور افزایش تاب آوری و پایداری خدمات یکپارچه آب شرب و مدیریت تنش آب شرب در شهرها و روستاهای کشور، برنامه ویژه مدیریت تنش آب شرب در شهرها و روستاهای کشور تا سال ۱۴۰۴ در قالب ۷ محور تدوین شده و امیدواری با اجرایی شدن آنها، ان شاء الله میزان تنش در تأمین آب شرب به حداقل برسد. این ۷ محور کاهش تنش های آبی شامل افزایش ذخیره سازی آب، افزایش ظرفیت تأمین آب به موازات مصرف، پروژه های ارتقای کیفیت آب، تکمیل طرح های آبرسانی اولویت دار، پایدارسازی تأمین برق، افزایش توان آبرسانی سیار و بازسازی و ارتقای سامانه های آبرسانی است. در کنار تمامی این اقدامات اما موضوع مدیریت مصرف نیز بسیار حائز اهمیت است. با توجه به اینکه در حال حاضر میزان مصرف سرانه آب شرب در اغلب مناطق کشور بیش از استاندارد است، لذا ضروری است هم میهنان گرامی موضوع صرفه جویی در مصرف آب شرب را که با صرف هزینه گزاف تأمین و دراختیار آنان قرار می گیرد، جدی بگیرند و از تمامی روش های ممکن در این

میزان منابع آب
تجدیدشونده
کشور، حدود
۱۰۳ میلیارد
مترمکعب است
که ۵۹ میلیارد
مترمکعب آن را
آب های سطحی
و ۴۴ میلیارد
مترمکعب
را آب های
زیرزمینی
تشکیل
می دهند. با
ملاحظه روند
میزان منابع آب
تجدیدشونده
مشخص
می شود که این
منابع، منبعث از
کاهش مستمر
بارش ها طی
سال های آماری،
دچار کاهش
شده اند

امر یاریگر دولت باشند. یکی دیگر از راهکارهایی که برای تأمین آب شرب توسط وزارت نیرو بخصوص طی یک دهه اخیر دنبال شده، استفاده از پتانسیل سرمایه گذاری بخش خصوصی در احداث و بهره برداری از تأسیسات نمک زدایی آب شور و لب شور و خرید تضمینی آب تولیدی بوده است. در همین راستا با استفاده از این مکانیزم بالغ بر ۹۶ تأسیسات نمک زدایی با ظرفیت تولید آب شیرین بیش از ۱۹۵ میلیون مترمکعب در سال در حال بهره برداری و ساخت هستند.

به راهکارهای مدیریت عرضه و تقاضا اشاره کردید، به نظر شما چگونه می توان برکم آبی بویژه در استان هایی مانند سیستان و بلوچستان غلبه کرد؟ به طور کلی راهکار دولت سیزدهم برای مدیریت بحران های آبی چیست؟

برای تأمین آب مورد نیاز استان هایی همانند سیستان و بلوچستان برنامه ریزی لازم از تمام محل ها و منابع آب متصور انجام شده است. به این ترتیب که با استفاده از منابع آب سطحی و رواناب های حوضه با احداث و تکمیل طرح های موجود سدهای ماشکید سفلی و ماشکید علیا، خطوط آبرسانی به شهرها و روستاهای مسیر انجام شود که برای این امر تأمین اعتبار مناسبی نیز باید در نظر گرفته شود.

علاوه بر این، مطابق با دستورالعمل تخصیص و برداشت از آب دریا و مصوبات پانصدویست و یکمین جلسه کمیسیون تخصیص آب وزارت نیرو، تخصیص کلان آب دریا به میزان ۱۹۳ میلیون مترمکعب در سال، (معادل حدود ۴۴۶ میلیون مترمکعب در سال آب نمک زدایی شده) برای آن استان مواردی ابلاغ شده است که ۴ مورد می شود. نخست، ساماندهی کلیه طرح های در حال بهره برداری و در حال اجرای برداشت آب از دریا به میزان ۶۱۳،۷ میلیون مترمکعب در سال آب دریا؛ دوم، پاسخگویی به تقاضاهای جدید مصارف صنعتی به میزان ۸۵۹،۲ میلیون مترمکعب در سال آب دریا؛ سوم، تأمین آب طرح های کشت گلخانه ای وزارت جهاد کشاورزی به میزان ۳۱۶،۵ میلیون مترمکعب در سال آب دریا و چهارم، پاسخگویی به تقاضاهای آبی به میزان ۱۵۰ میلیون مترمکعب در سال آب دریا.

همچنین، ابلاغ تخصیص و تأمین آب از محل دریای عمان و واگذاری عملیات اجرایی به بخش صنعت انجام شد